

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

на годину	6 дин.
пола године	3 дин.
за стране земље на годину	9 дин.

Недеља 26. Јануара 1892.

Цена је огласима 6 дин. пара од врете
Претплату ваља слати упутицом на општински
суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

НАРЕДБА

У интересу здравља овдашњег грађанства а на основу тачке 6. члана 36. закона о општинама, суд општине вароши Београда

Наређује:

I. Да од 1. Јануара 1892. год. поред месара још и сва она лица, која кољу стоку за распродају, као: механиције, кафеције, гостионичари, кувари, печењари и други, врша клање стоке на општинској кланици.

II. За клање стоке одређује се ово време: крупна стока клање се од 1. Маја до 1. Септембра од 4 до 8 часова по подне, а 1. Септембра до 1. Маја од 8 пре до 5 часова по подне. Ситна стока, као и свиње, клање се од 2 до 8 часова изјутра и то од 1. Априла до 1. Септембра, а од 1. Септембра до 1. Априла од 8 пре до 5 часова по подне.

Овим се одређено време за клање стоке, у члану XIV. правила о слободном клању стоке, измењује.

III. За наплату аренде одређени чиновник издаваће клачима упутице искључиво за клање стоке на општинској кланици.

IV. Ко би се од клача огрешио о ову наредбу казниће се према XVI. и XVII. члану правила о слободном клању стоке и казненог законика.

Из седнице суда општине вароши Београда АБр. 4906. — 31. Децембра 1891 године.

ОБЗНАНА

До сада се више пута дешавало, да су нове чесме постављене на реконструисаном водоводу злонамерно кварене, и да се хотимце остављају отворене, да вода дању и ноћу узалуд тече, и ако је оскудица за воду. У последње доба пак, нарочито за ових 5—6 дана, од како је количина воде по чесмама повећана, увођењем воде из бунара испод војеног сењака, кварење чесама је учестало, и то поглавито на скадарској, Чукурлији и на теразиској чесми.

Управа водовода чини од своје стране све, што јој је могуће, да осигура и равномерно подели воду по чесмама; а исто тако предузимала је кораке, да уђе у траг кварењу часама, али без успеха.

Да се ово кварење чесама не би и у

будуће дешавало, те тиме општина штетила а грађанство оvd. трпело оскудицу у води у већој мери по што то мора, Суд општине вар. Београда овим чини пажљивим цело грађанство, да оно најозбиљније опомене своје млађе: слуге, слушкиње, ђаке и шегрте, да ни у чему не кваре чесме, јер ће се на сваког, који се у томе ухвати, применити најстрожија казна, према одредби § 395. т. 8. крив. закона.

Од суда општине вар. Београда, 15 Јануара 1892. АБр. 527. у Београду.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

I. ВАНРЕДНИ САСТАНАК

4. Јануара 1892. године.

Председавао председник г. Милов Р. Маринковић; од одборника били: г. г. Мића Петровић, С. Боторић, Љ. Јовановић, Ј. Христић, М. Триковић, Др. Поповић, С. Вељановић, Ј. Ђуровић, М. Ђорђевић, М. Ворић, Н. Х. Поповић, Л. Радоњић, И. Ђорђевић, М. Ј. Марковић, А. Ј. Одавић, С. Азриел, Ф. Васиљевић, В. М. Тодоровић, Ђ. С. Новаковић, М. Д. Банковић, Н. Р. Поповић, Р. Драговић, Н. Вулковић, Милан Петровић, Др. М. Т. Леко, Д. Гајић, К. Д. Главинић, Мата Јовановић, Ђ. Ж. Нешић, Мих. П. Бончић, М. Велизарић, Др. Алкалај Гавр. Бркић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 30. Дец. 1891, год. и у одлуци бр. 828. учињена је измена, да су Радош Нешовановић и Кузман Недељковић слабог имовног стања.

II.

На питање председника општине, да ли ће се и од сада држати редовне седнице одборске сваког понедељника, — одбор је одлучио, да се од сада држе редовне седнице одборске сваког четвртка у 5¼ часова по подне.

III.

Одборници г. г. Соломон Ј. Азријел Др. Давид Алкалај полажу пред одбором законски преписану заклетву, пошто је до сада нису положили.

Одбор је примио к знању полагање заклетве од стране г. г. Соломона Азријела и Др. Давида Алкалаја.

IV.

Одборско повереништво, изабрало у седници одборској од 30 Дец. 1891. год. АБр. 4904 да констатује стање благајне општинске на дан 31. Дец. 1891. год., — подноси своје извештаје о прегледу каса општинских: главне, депозитнеј водовдне и трошаринске.

По прочитању тих извештаја одбор је примио к знању ове извештаје без икаквих измена.

V.

Председник извештава одбор, да се на расписан стечај за главног и млађег благајника пријавило, неколико кандидата па предлага, да од-

бор изабере повереништво, које ће пријављене молбе са исправама прегледати и оценити и двојцу кандидата предложити одбору за избор.

По саслушању овога и по прочитању реферата о пријављеним кандидатима АБр. 183. одбор је изабрао г. г. Николу Вулковића, Андру Олавића, Мату Јовановића, Марка Велизарића и Мих. Д. Банковића одборнике, да као одборски повереници прегледају и оцене поднесене молбе и исправе пријављених кандидата за главног и млађег благајника и предложи два лица за избор.

Три повереника могу пуноважно решење донети.

VI.

Председник износи одбору на поновно решење ствар о издању винарског магацина за потребу трошарине општинске.

По саслушања усменог извештаја председника о овој ствари одбор је после поименичног гласања са 18 гласова против 13—1 није гласао — решио, да се за издање овога магацина што пре распише друга лицитација с тим, да се издање изврши са обичним кречом.

VII.

По прочитању акта првостепеног суда за вар. Београд АБр. 115. којим се тражи да одбор општ изабере поротнике за 1892. год., — одбор је изабрао ова лица за поротнике за 1892. год.)*

VIII.

Председник извештава одбор, да је одбор општински у седници својој од 23. септ. 1891 ББр. 3646. решио, да се од сиротних војника наплати трошак за храну приликом њиховог вежбања, у колико се ненаплати да се војно власти из касе општинске накнади, да је суд општински учинио корак према овоме и могао наплатити свега 55-22 динара — па предлага да се остатак до 1802-93 дин. исплати војној власти из касе општинске. По саслушању овога одбор је решио, да се војној власти исплати из касе општинске, из партије буџетом одређене за непредвиђене трошкове за храну сиротних војника 1889. год. хиљаду осам стотина два динара деведесет и две паре, а да суд општ. настане и најстрожије мере предузме, да се ова сума од дужника наплати и унесе у општинску касу као ванредан приход.

IX.

Одборник г. Никола Булкивић тражи од председништва да изнесе одбору извештај о свима радovima општинским, а нарочито о великим предузећима која су у неколико већ отпочета, како би се одбор општински упознао са стањем послова општинских.

По саслушању овога председник је изјавио да ће у току овог мес. поднети одбору општински извештај о свима пословима општинским, предузетим у 1891.

*) Имена поротника су у једном од прошлих бројева оштампана. Ур

ОДБОРУ ОПШТИНЕ ЗАР. БЕОГРАДА

Одборско повереништво изабрано у седници одборској од 18. Априла 1891. год. КБр. 208 АБр. 793, ради проучавања питања о подизању сиротињског дома у Београду, на састанку своме од 5. ов. саветовало је се о постављеном питању и после довољног и свестраног проучавања, дошло је до уверења, да је крајње време, да се учини крај досадањем издавању милостиње београдској сиротињи.

На који начин да се у будуће ова милостиња издаје и коме, повереништво је се сложило у овоме :

1). Да се подигне у вар. Београду један дом сиротињски, у коме ће београдска сиротња имати стан, храну, лекарску помоћ и све остало о општинском трошку.

2). У овај дом да се може издржавати ова београдска сиротиња :

а). Изнемогла по старости и неспособности за рад, што ће се лекарски констатовати за сваки конкретни случај.

б). Изнемогли отац или мати, оптерећени ситном децом неспособном за приреду.

в). Находчад.

3). Да би се пак спречила навала сиротиње са стране, нарочито страних поданика, повереништво је се сложило; да у овај дом може ући онај сиротан (в. тач. 2) који је српски држављанин, а грађанин општине београдске више од седам година.

4). Да би повереништво имало при руци, за даљи рад по овоме, тачних података, какве сиротиње и колико има у Београду, захтева се да суд општински, приликом издавања милостиње састави тачан списак свију лица, која милост уживају поделивши их у категорије према тач. 2. Осим тога, да се сваки невољник саслуша и тачно одговори на питања :

а). Како му је име и презиме.

б). Где је рођен и колико му је година (доказ крштеница или уверење).

в). Је ли српски држављанин (поданик).

г). Је ли београдски грађанин и од када.

д). Кога има од породице и где су му сродници.

ђ). Од кад прима милостињу и колико.

е). Чиме се је занимао пре примања милостиње, као и садање занимање, и

ж). Где станује.

з). За подношај писмених доказа, о датим одговорима, да се невољницима остави рок извесан

и). Да се закаже невољницима, да не смеју мењати свога стана, без пријаве општ. суду.

5). Како и на који начин да се овај дом подигне, и каква уредба и прописи да владају у њему, повереништво је мишљења, да ће најбоље бити, да се дом подигне и прописи одреде по угледу овакових домова у варошима, које их имају, а које по величини својој одговарају Београду.

Ради тога повереништво налази, да треба одмах предузети пабавку општинских извештаја од општине Загребачке, Темишварске, и из Линца, а по добијеним извештајима, да се и један члан повереништва пошаље у Загреб и Темишвар да лично проучи ову установу.

Потписати чланови повереништва имају част известити одбор општине о овим својим закључцима с молбом, да их одбор изволи одобрити, јер ће повереништво само у томе случају моћи продужити свој рад и успешно га довршити.

ПРЕДСЕДНИК ПОВЕРЕНИШТВА
ПРЕДСЕДНИК ОПШТ. БЕОГРАДСКЕ
МИЛОВ. Р. МАРИНКОВИЋ.

ЧЛАНОВИ :

Н. Р. Поповић
Јов. Смедеревац
Милан Капетановић
Мата Јовановић
Милутин Ј. Марковић
Др. Е. Михел.

Одбор је општински у седници својој од 13 и 16. Јануара 1892. год. усвојио овај извештај у сјему с тим, да суд општински у споразуму са поверенишвом одреди лице, које ће ићи на страну, да проучи ову установу у сваком погледу.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Председници школских одбора. За 1892. годину одређени су за председнике кварталних школских одбора, и то :

за кварт варошки г. Јован Илић члан суда;

за кварт дорћолски г. Дим. Вељковић члан суда;

за кварт теразијски г. Јован Антонијевић члан суда;

за кварт савски г. Андра Надеждић кметовски помоћник;

за кварт палилулски г. Коста Чушић кметов. помоћник;

за кварт врачарски г. Младен Тодоровић кметов. помоћник.

Председник општине београдске јуједно је и председник општег школског одбора за вар. Београд.

Осветлење. Друштво за грађење и експлоатацију електричног осветлења у Београду писмом својим известило је општину београдску, да је закључило погодбу са друштвом Compagnie continentale „Edison“ из Париза за израду и намештање целог електричног прибора за београдску централу, и да је то друштво одмах приступило изради материјала.

Болничка читаоница. Управа београдске опште државне болнице, обратила је се уредништву овога листа с молбом, да се болници дају бесплатно „Општинске Новине“ пошто она хоће да установи читаоницу у којој би њени болесници нашли духовне

ПОДМЕСТАК

РАЗВАЛИНЕ ВИЛДЕНФЕЛСА

ПРИПОВЕТА

Ф. ГЕРШТЕКЕРА

Превод с немачког

(Наставак 17)

Била је потпуно обучена, није ни у кревету лежала, јер је исти недирнут био, али је она била врло бледа а очи јој од многог плакања црвене.

Отац јој пружи руку, коју је она устежући се примила, и рече јој нежњиво но икада :

„Шта ти је, моје дете? Ако си болесна, што се закључаваш у собу и не пушташ никога к себи да те негује?“

„Нисам болесна, отац“

„Па ти си казала, да те глава боли, а изгледаш болесна и бледа. Ваљда ти нешто друго фали, и ја ћу послати по лекара Бауера, да те прегледа.“

„Немој, отац“, одвраћаше га девојка, „није отребно, лекар ми не може помоћи.“

„Лекар ти не може помоћи? — па ко то онда може урадити?“

Девојка ћутише и гледаше укочено преда се, најпосле рече тако полако, да се једва чуло:

„Нико ми не може помоћи, отац.“

„Хм! то је чудновато“, промрља кафеџија, који није знао шта на то да каже. Скине шешир, који му је до сада на глави био и метне га на сто, „нико ти не може помоћи? то би — то би сасвим чудновато било, да се не може некоме помоћи кад није опасно болестан. Могу ли ја знати, или можда и ти сама не знаш, Розо, а можда ти је и нека лудорија завртила мозак?“

Девојка ћуташе; беше очевидно, да се је са собом борила, јер је десну руку држала на срце, које као да је хтело да јој искочи.

„Да ти кажем нешто, Розо“, продужи отац, коме је ћутање несасно било. „Твоја је синоћна шетња била лудорија. На тој шетњи озлебла си, изашла си из топле собе на ладан ноћни ваздух у лакој оделу, па онда оно узбуђење, кад си била у старим развалинама за које се прича, да су у њима многа злочинства извршена, — све је то учинило те си се разболела, и најпаметније би учинила, да си одмах легла у кревет и цео дан у њему остала. Но шта сам хтео да ти кажем, данас на подне био је — био је

млади племић код мене, ти већ знаш. Зашто ниси сишла, кад сам те звао?“

„Јер сам се с њиме већ оспростила, отац“, одговори му тихо ћерка.

„Оспростила си се с њиме?“ запита кафеџија зачуђено, „па зашто? Баш си нека луда! Синоћ сте били једна душа и једно тело, а сада —“

„Између тога беше ноћ, отац!“

„Ноћ, па шта је он урадио? Ваљда си га средом на твоје путу?“ Запита кафеџија брзо.

На ово питање оца, да ли је Роза ноћас средом Бруна, одговорила је: „Нисам; од синоћ сам га тек данас у јутру у 9 часова видеала. Али ја те не разумем. Јуче би се љутио и грдно кад би с њиме само говорила, а данас чини ми се, да си променио своје мишљење. Од куд то?“

„Јер нисам хтео, моје дете, да те дам за гладног племића, одговори кафеџија суморно. Али сад је већ што друго. Ја истина не дајем ни пет пара за његову парницу, али је он добио сада сталну службу. И кад би га ти и сад тако водела, као пре, онда —“

(наставиће се).

забаве, а зато нема ни новаца ни одобреног кредита.

Уредништво „Општинских Новина“ с готовошћу пристаје да даје свој лист болници бесплатно, те тиме потпомогне болницу у оснивању читаонице која ће благотворно утицати на многу болесну и изнемоглу душу.

Личне вести. За млађег благајника општине београдске изаарат је г. Лазар В. Ристић бив. благајник смедеревске кредитне банке. Ових дана примиће и дужност.

ОПШТИНСКА ЛИЦИТАЦИЈА

На дан 28 тек. мес. од 2 до 5 сати после подне, држаће се у канцеларији инжењерског одељења суда овоопштинског (у Панђеловој кући на марвеном тргу) јавна усмена личитација за откопавање земље до нове нивелете у Једренској улици.

Кауција се полаже при личитацији у 160 динара у готовом новцу или државним папирима.

Ближи услови и остала техничка документа могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана од 8 до 12 пре и од 2 до 5 сати после подне.

Од стране суда општине вароши Београда Г.Бр. 802/891 г. 17 Јануара 1892 г. у Београду

ОДГОВОР

Г. БОЏИ СТАНОЈЕВИЋУ

на критику мојих примедба о уговору за електрично осветљење Београда

У последњим бројевима београдских општинских новина изашле су стенографске белешке састанака одбора београдске општине, у којима је вођена дебата о уговору, који је закључен међу нашом општином и г. Цикосем о електричном осветљењу Београда. Поред тога засебно су штампане и моје приметбе, које сам на тај уговор учинио и које је г. Станојевић приликом горепомених одборских састанака на особени начин прокритиковао. У том критиковању г. Станојевић није хтео одговарајућим разлозима, мирно да доказује зашто се с мојим приметбама не слаже, већ је нашао да ће му лакше бити поједине моје примедбе да побија тиме ако каже, да ја терам неку „опозицију само ради опозиције“, да се „навалице“ не обзирем на извесне чланове уговора, да „тенденциозно“ наводим „неистините податке“ и т. д.

Истина, тако што врло је лако казати, али питање је, да ли је г. Станојевић имао и најмање основа, да ме таквим тривијалним фразама нападне?

На то питање нужно је да одговорим.

У члану седмом уговора о електричном осветљењу Београда приметио сам, да је уговором дато повластичару право да „покретна или моторна снага за произвођење електричне струје може бити“ и „ма каква друга природна снага“ док у стечају тражило се да моторна снага буде искључиво снага водене паре. Поводом те моје приметбе г. Станојевић пошто ми је без икакве потребе објаснио шта је то моторна снага итд. вели ово: „Кад г. Марко не би терао опозицију само ради опозиције он би видео и чл. 43. уговора у коме се каже: ако би у току

трајања повластице новим научним открићима произвођење било електр. струје било електр. светлости постало знатно јевтије *но што је сад*, повластичар је дужан да цене ел. енергије употребљене на ма коју цел, сразмерно обори.“

И кад би „терао опозицију само ради опозиције“ видео би, али не оно што г. Станојевић види, већ да тај 43-њи члан уговора нема апсолутно никакве везе с мојом приметбом. Исти члан имао би везе с мојом приметбом само онда, кад би потребно било „новим научним открићима“ доказивати тек, да је природна снага јевтинија од парне снаге, али то је и сад врло добро свакоме познато.

Уговором се допушта као што сам напоменуо да „покретна или моторна снага за произвођење електричне струје може бити или снага водене паре или ма каква друга природна снага“, и тиме се по моме мишљењу отступило од услова у расписаном стечају, у коме се тражило, да моторна снага буда снага водене паре. Према томе, уговором допушта се повластичару да може да употреби и јевтинију снагу. *Да је то пак и приликом расписивања стечаја познато било, зар није вероватно да би добили повољније понуде за електр. осветљење Београда но што смо их добили?* То је стварно питање у мојим приметбама. Али г. Станојевић у излишном доказивању како сам побркао извесне појмове и позивајући се на један члан уговора, који нема никакве везе с мојом приметбом и заборавио је савим, да одговори на питање, о коме сам желео да чујем његово мишљење.

Па и кад је један од г. г. одборника приликом дебате у седници запито г. Станојевића: „Стоји ли то што г. Марко вели да би другаче цене биле, да је у конкурсу стављено да ће се моћи и друге природне снаге употребити“, г. Станојевић овако одговара: „У конкурсу стоји овако (чита: „произвођење електр. струје да буде динамо машинама а моторна снага да је водена пара“). „Ја сам објаснио да се све своди на једну меру. Међу тим ово нам оставља отворено поље да се може и други начин употребити.“

Г. Станојевић није хтео ни онда да се упусти у одговарање на моје питање, кад је и у одбору био понова о томе запитан.

Кад дакле г. Станојевић не само да није доказао како је моје питање неумесно но чак није ни одговорио на исто, онда каквим правом смео је поводом те примедбе рећи, да терам неку опозицију само ради опозиције?

Биће да је то казао оним истим правом, којим се покушало да се поводом тих мојих примедба на уговор о осветљењу и код више власти као несавесан опозиционар претставим!

Али, оставимо за сада све то на страну и пређимо даље на ствар.

Г. Станојевић „чуди се“ што нисам говорећи у начелу противу онаквога уговора о осветљењу Београда електрицитетом, какав је одбору поднет, изнео и друге његове мане, већ само две а „знајући“ као што вели да нисам „штедљив ни с малим а камо ли с врло великим манама.“

Не треба се томе ни мало чудити. Све мане уговора, које сам могао да приметим, ја сам их у мојим приметбама изнео. Сад да ли су оне велике или мале, то је на послетку споредно питање. Главно је, јесу ли заиста мане или нису. Оне пак две мане

због којих сам био у начелу противан онаквом уговору, те две мане по моме мишљењу такве су природе, да кад би се хтело да се отклоне, морао би се други попунији стечај да расписе, те да би под повољнијим условима добили и јевтиније понуде.

Сличан случај био је као што сам извештеп и са софијском општином. Први стечај, који је та општина расписала био је тако непотпун, да су морали одбацити све понуде, које су на основу првога стечаја добили, и интереси софијске општине захтевали су да се расписе нов стечај.

Исто тако и интереси наше општине захтевају да се старамо, како ћемо доћи до што бољег и јевтинијег осветљења а г. Станојевић томе се чуди!

На моју примедбу на чл. 6. уговора, у коме се говори о промени врсте осветљења г. Станојевић опет се „чуди“ што не тражим, да се одмах у уговору не наменују и чланови комисије, који би имали да одреде услове, под којима ће повластичар моћи да пређе на другу врсту осветљења.

Г. Станојевић чуди се и ономе што тражим и ономе што не тражим, све му је чудновато.

Пре но што се г. Станојевић упустио у критиковање моје приметбе на члан 6-ти, износи као да сам ја тражио да тај члан из неких врло ниских побуда изоставимо и то овим речима: „Да би г. Марко имао право на оно што је рекао код чл. 2., он сад тражи да чл. 6-ти изоставимо“ Међу тим изрично у мојим приметбама стоји, да тај члан онакав какав је нема никакве вредности за општину и зато би га требало изоставити или *изменити*.

Тим чл. 6-тим, какав је на жалост у уговору и остао даје се право *само повластичару* „да може по одобрењу општине београдске прећи на другу врсту осветљења“ а ја сам тражио, да се истим чланом одреди и то: „под којим би условима могла општина тражити од повластичара да пређе на другу врсту осветљења.“

Место, да се специјално о томе питању поведе реч, г. Станојевић чуди ми се и вели: „Нека се г. Маркв не брине —“

Готово и нема вајде да се бринем, кад се с мојим предлозима овако поступа као што је г. Станојевић поступао.

Да пређемо даље на друга *чуђења* г. Станојевићева.

Код чл. 29. питао сам, под којим би условима имале да се употребе сијалице од 60 свећа за улично осветљење, јер то није уговором предвиђено. Уговором предвиђено је само са колико ће се сијалица од 16 свећа замењивати једна пламена лампа а о употреби сијалица од 60 свећа за улично осветљење нема помена у говору.

Г. Станојевић то не налази за нужно и вели: „Ја би се заиста *чудио* томе захтеву и то после одређених услова и цена, кад не би знао, да га поставља г. Марко Леко. *Чудо* г. Леко не тражи свуда у месту 16, 60 свећа! Ја мислим да би добро било и о томе размислити.“

Место да је том приликом г. Станојевић предложио, да се попуни она празнина у уговору т. ј. да се и односно сијалица од 60 п. свећа утврди извесна норма, по којој би се такве сијалице место пламених лампа или сијалица од 16 п. свећа могле употребити за улично осветљење, или да објасни за што то не би нужно било, место тога г. Станојевић тера шалу и чуди се.

На моју приметбу на чл. 32. односно цене електричног осветљења за приватне потрошаче, г. Станојевић вели: *Чудновато је заиста да може човек, за кога се бар држи, да је, ако ништа друго, а оно цене оба та осветљења (гасног и електричног) „проучио, да може велим тврдити, како је гасно осветљење јевтиније и после објављених цена, које је Београд до данас за оба осветљења добио.“*

И овде се г. Станојевић онако напамет чуди.

Оне цене гаснога осветљења које су Београду пућене нису ниуколико меродавне. О понудама Vereinigte Gaswerke и Малеовој, на које се онако тројумфисући позива г. Станојевић, стручна комисија која их је проучила, дала је мишљење да су *„обе рђаве и биле би овакве какве су врло опасне и убитачне за општинске финансије.“*

Није дакле никакво „чудо“ не водити рачуна о таквим ценама гаснога осветљења, које су за општинске финансије врло опасне и убитачне.

Међу тим г. Станојевић узима за основу свога рачунања те немеродавне цене гаснога осветљења, које су Београду понућене и на таквој погрешној основи доказујући како је електр. осветљење за Београд јевтиније од гасног, вели, да су моји податци неистинити и напада ме овим речима: *„Напоследку да споменем како г. Марко само да би постигао своју циљ да омаловажи ел. осветљење, тенденциозно наводи неистините податке.“*

Ја ћу да претпоставим, да је то г. Станојевић из незнања казао, ма да је то невероватно, јер цео свет зна, да је електрично осветљење у опште скупље од гасног.

Онај пример у мојим приметбама, да је у Бечу електрично осветљење три пута скупље од гасног и за који г. Станојевић вели да је тенденциозно неистинит, хоћу овде прибављеним податцима да допуним.

Сазнао сам, да у Бечу стаје час горења једне сијалице од 16 н. свећа три крајцаре. Поред тога плаћају се за сваку намештену сијалицу од 16 н. свећа годишња основна такса од 4 форинта.

На основу искустава, до којих су руковаоци гасних завода дошли, узима се, да један приватан пламен просечно и то за Беч, највише 500 часова годишње горе.

Према томе од горње основне таксе од 4 форинта = 400 крајцара долази на час горења једне лампе $\frac{400}{500} = 0.8$ крајцара.

Зна се, да сијалице само врло кратко време нормалном јачином светлости горе. Оне се услед одвајања угљених делића усиданог конца обложе изнутра танким црносивим слојем, који дејство светлости јако слаби. Из тога узрока сијалица с првобитном јачином светлости од 16 н. свећа после 250—300 часова горења тешко да има више од 12 н. свећа јачине светлости а међу тим троши исто онолико струје као и пре за 16 н. свећа. Према томе било би врло не економно служити се и даље таквим потамнелим лампама и зато се морају изменити.

Једна таква лампа стаје данас у Бечу 1 фор. и 50 крајцара, и како се иста не може дуже од 500 часова горења употребити, то се тиме спет поскупљава час горења за $\frac{150}{500} = 0.3$ крајцара.

И кад се то све узме у рачун, онда час горења једне сијалице од 16 н. свећа стаје у Бечу:

1. за утрошену струју	3.0 крајцаре
2. на основну таксу	0.8 „
3. за мењање лампе	0.3 „

Свега за један час горења 4.1 крајцаре

Међу тим један кубни метар гаса за осветљење стаје у Бечу $9\frac{1}{2}$ крајцара. Кад се за час горења утроши 142 литара гаса онда се у доброј лампи с бечким гасом може постићи јачина светлости од 16 н. свећа. Један кубни метар (1000 литара) гаса довољно је дакле да један гасни пламен, који 142 литара гаса за један час потроши, да такав пламен, пуних 7 часова подмирује. Па како 1 кубни метар гаса стаје $9\frac{1}{2}$ крајцара то час горења за гас износи:

$$\frac{9.5}{7} = 1.36 \text{ крајцара}$$

Према томе излази, да у Бечу цена електричне светлости према светлости гасом стоји у односу као 4.1 : 1.36 или као 3 : 1.

Овде није узето у обзир да је кирија за електрометар отприлике три пута толика колика је за гасомере, а то такође иде у прилог томе, да је електр. осветљење скупље од гасног.

Претходно прорачунавање основано је на претпоставкама, које за бечке прилике важе и где се узима да је просечно годишње трајање горења једнога приватнога пламена 500 часова. По себи се разуме, да има потрошача, код којих је број годишњих часова горења већи од 500, можда 700 или 800 часова. За такве је потрошаче онда електр. осветљење можда само за $2\frac{1}{2}$ скупље од исте такве гасне светлости. Али напротив, код оних конзумената, код којих је годишњи број часова горења испод 500, код њих је однос коштања знатно неповољнији и може лако да дође до тога, да једнога таквог потрошача електрична светлост 4 пута а можда и скупље стане од гасне светлости.

Да се не би помислило да о ценама гасних жижака није се водило рачуна, имам да приметим, да обичан жижака за гасне лампе стаје само 5—6 крајцара а најкомплицованији могу се добити за 60 крајцара до 1 фор. и 50 кр. Али такви жишци, кад се као што ваља примењују могу да служе готово неограничено време.

Према податцима, који су ми на расположење стајали, излази дакле, да је електрично осветљење у Бечу знатно скупље од гасног.

У једном техн. листу од 1889. године случајно наишао сам на прерачун за електр. осветљење извесних лондонских улица и то пламеним лампама, по коме би их електр. осветљење 10.024 ф. стерл. годишње стало, а за осветљење истих улица гасом плаћају само 5530 ф. стерл., дакле готово половину мање.

У осмом годишњем (хигијенском) извештају Уфелмановом (од 1890. г) налази се о ценама разнога осветљења ова белешка: Што се цена тиче, то нам добра петролеумска лампа даје далеко најјевтинију светлост, два пута је скупља иста таква јачина светлости гасом, три пут скупља електрицитетом, седам пути толико стаје светлост од уља из репе а светлост стеаринских свећа двадесет и седам пути је скупља од петролеумске светлости.

Ако дакле и после свега тога г. Станојевић остаје при том, да ел. осветљење па и за Београд није скупље од гасног, и ако ипак буде имао куражи да каже сваком оном, који се усуди рећи, да је ел. осветљ.

у опште скупље од гасног, да „тенденциозно“ наводи „неистините“ податке, онда се с г. Станојевићем не може човек мирно разговарати.

Овим могао би да завршим, али разгледајући још једном стенографске белешке састанака одбора беогр. општине. у којима је вођена дебата о електричном осветљењу Београда, наишао сам још неке појединости, које карактеришу поступак г. Станојевића с мојим приметбама.

Тако приликом начелне дебате о уговору за електр. осветљење г. Станојевић намеће ми као да сам у мојим приметбама казао; *„да би општина добила повољније понуде, да је у конкурс објавила, да ће дати право на произвођење електр. струје и за „сваку другу употребу.“* О томе нема међутим ни помена у мојим приметбама и не знам где је то г. Станојевић нашао. На рачун те *савршено уобразилене приметбе* г. Станојевић узвикује ми, како сам *„сигурно хотимнице предвидео“* да „у конкурс има овакав један члан“ итд.

Изгледа дакле, да је г. Станојевић ову приметбу измислио само зато, да би могао да ми каже, како сам *„сигурно хотимнице“* нешто „предвидео“!

О употреби електричне струје не за осветљење већ за другу коју циљ, о томе приметио сам једино односно цена. Пошто уговором нису утврђене цене електричне струје за друге циље, то да се не би доцније с предузимачем због тих цена погађали, био сам мишљења, да би уговором требало утврдити цене.

На ту моју приметбу прочитао ми је г. Станојевић ову лекцију: *„Те ће цене утврђивати повластичар у споразуму с надзорном комисијом, а ми се можемо надати, да комисија неће дозволити, да те цене буду такве, да извесне индустријске послове увођењем електричне струје спречи и отежа, као што то мисли г. Марко. Нека г. Марко не заборави, да је у интересу повластичара да развије електричне струје не отежава и кад обе стране имају исте интересе, споразум није тежак.“*

То, што мени г. Станојевић препоручује да не заборавим, сам је заборавио приликом дебате о члану првом уговора. Тим чланом даје се концесионару повластица да осветли не само варош *век и атар београдски* електрицитетом. Ја сам томе био противан. Кад нам затреба електрично осветљење за атар београдски лако ћемо се с повластичарем погодити. Али, г. Станојевић у овом случају не падази да је у интересу повластичара да развије електрицитет не отежава и с тога је противан мојој приметби и ево шта о томе сад вели: *„Неко са топчидерскога брда може зажелети да у свом винограду има електрично осветљење и сад ако концесионара нисте везали да ту мора да осветљење по овој цени, онда га он може ако хоће уцењивати. А и општини, ако би јој требало осветљење ван рејона, он га може давати друкчијом ценом од предвиђене; међу тим ако овде оставите „Београд и атар“, онда и у атару имате право на цене, које важе и у Београду.“*

„Или једно или друго; — обоје не може бити.“

Код овога члана заборавио је дакле г. Станојевић *„да је у интересу повластичара, да развије електрицитет не отежава“*, заборавио је на тај његов разлог, којим је оборио моју приметбу односно одређивања цене електрицитета за индустријске циље. У толико

је већа штета што се о томе разлогу водило рачуна само у оном случају, кад је требало повластичара извесном одредбом обавезати а није се водило и онда кад се повластичару давала једна повластица више.

Поред тога имам да приметим, да по г. Станојевићевом објасњењу изгледа, да ако неко са топчидерскога брда зажели да се ој виноград осветли електрицитетом, да то може одмах добити и да га електрично осветљење неће скупе стати по што је у вароши. Али у ствари није тако. Према чл. 31. уговора повластичар се обвезао „да спроведе електр. струју и за приватно осветљење свуда где се осигурају најмање две лампе на сваких 100 метара сироводника.“ То значи колико стотина метара сироводника буде требало до винограда, толико пута по две лампе треба осигурати повластичару, па да се виноград електрично осветли. То би било заиста врло јевтино задовољство!

На завршетку мојих примедба замолио сам писца уговора о електр. осветљењу Београда да нам каже „који ли су му уговори других страних општина, у којима је искључиво а и од чести електрично осветљење усвојено служило за углед, приликом израде овога уговора?“

На то питање ево како ми одговара г. Станојевић: „Господо, није тешко увидети вога се тиче ово питање. Ја сматрам за дужност да изјавим да уговор такав какав је поднесен одбору, није дело само једнога члана, него је то резултат рада свију чланова комисије, која је ово питање проучавала и до коначног решења довела. У самом почетку сви су чланови комисије осим г. Марка Лека били мишљења да за осветљење Београда не усвајамо осветљење које датира из прошлога века, да не пустимо да се по Београду шири установа, која се на западу преживела и коју свуда где је то могуће из саобраћаја избацују; ми смо хтели да у Београд уведемо најсавршенији систем осветљења, да се послужимо резултатима најновијих открића науке, да ставимо у службу наше општине и наших грађана ону природну снагу, којој припада будућност, а то је електрицитет. С тога дакле смем у име осталих чланова комисије за осветљење да изјавим, да нам при склапању уговора нису служили за углед никакви уговори страних општина у којима је искључиво или од чести електрично осветљење усвојено него смо имали пред очима, него су нам за основицу служили једино и искључиво интереси општине вароши Београда. (Врло добро тако је и требало).

И ја велим врло добро тако је и требало да буде, али на жалост тако није било. Онај велики број мана, који сам у мојим приметбама на уговор за електр. осветљење Београда навео, јасно сведочи како се мало водило рачуна о интересима наше општине.

И ако је излишно навешћу и овом приликом о томе још један такав пример, који се у мојим приметбама не налази.

Кад сам прочитао чл. 53 уговора по предлогу, ја сам у почетку мислио, да је то једна одредба, која је у опште и код других страних општина усвојена, јер сам могао помислити да би се иначе имало куражи, да се тако што предлаже одбору да усвоји. Тај члан 53 по предлогу гласи овако: „Ако се прекид осветљења изазове или се прибор за осветљење оштети нагомиланом светине, јавним нередом, или сличним догађајима онда је повластичар ослобођен сваке казне за прекинуто освет-

љење а општина је дужна накнадити предузимачу учињену материјалну штету.“

Поводом тога члана била је у одбору врло занимљива дебата и том приликом пошто се видело, да одбор није вољан да се општина обвезе да предузимачу надокнађује и извесне материјалне штете, г. Станојевић казао је ово: „Видим, господо, да су овде подељена мишљења. Једни веле да треба а други да не треба, (општина да накнађује повластичару извесне материјалне штете). „Ми се сад овде не можемо сложити. Најбоље би било да предложимо овако предузимачу као што г. Милутин каже“, (да се у чл. 53 последње алинеје од речи: „а општина је и т. д. до краја изоставе) „па ако (предузимац) пристане добро, а ако не пристане онда ћемо видети шта можемо учинити.“

Одбор није усвојио ово мишљење г. Станојевића да се с предузимачем погађа, већ је из тога члана избацио ону одредбу о накнади штете а и сам предузимац није се томе противио.

Да је г. Станојевић имао приликом склапања уговорача ел. осветљење неколико овакових уговора страних општина при руци, он би се овом приликом могао бар тиме бранити, да то што се поменутом одредбом тражи није ваљда ништа оригинално, а поред тога, што је и главно, проучавајући такве уговоре других страних општина, користио би се искуствима других, који под далеко повољнијим приликама од нас овакве уговоре склапају.

Пошто г. Станојевић у своме одговору на моју приметбу, сам вели, да му „при склапању уговора нису служили за углед никакви уговори страних општина, у којима је искључиво или од чести електрично осветљење усвојено“, то се онда тиме у главном објашњава, што у уговору за електр. осветљење Београда има толиких мана.

Ја не верујем да има општина, које су са повластичарима за осветљење закључили онакав по интересе општинске штетан уговор, какав је одбору беогр. општ. предложен и као да се у томе састоји и сва оригиналност уговора, који је дело г. Ђоке Станојевића.

Истина г. Станојевић то неће да призна и вели, да тај уговор „није дело једнога члана, него је то резултат рада свију чланова комисије.“ Али то само тако изгледа, у ствари зна се ко је уговор написао. Случајно може се то лако и доказати.

Приликом дебатована о појединим одредбама овога уговора члан комисије за електр. осветљење г. Главинић изјавио је да није „имао времена да кроз проучи уговор“, и т. д. Други члан комисије г. Капетановић био је на путу, кад се о уговору за електр. осветљење у одбору водила дебата и познато ми је, да уговор, какав је г. Станојевић поднео комисији, готово се и не разликује од уговора, који је комисија упутила одбору, према томе не може се ни за г. Капетановића а ни за кога другог од г. чланова комисије рећи, да су активније суделовали у прављењу тога уговора. Поред г. Главинића и г. Капетановића од стручњака био је у комисији још једини г. Станојевић, који је, као што и цела комисија зна уговор и израдио.

Према томе уговор о осветљењу онакав какав је одбору предложен у ствари је дело г. Станојевића.

У осталом не знам зашто г. Станојевић и покреће питање о томе, ко је уговор написао?

Врло је лепо од г. Станојевића што се тога тешкога посла примио. Само није лепо од њега, да према другоме, који се усуди да му обрати пажњу на извесне мане тога уговора, да према другоме поступа онако, као што је с мојим приметбама поступао.

Овим одговором главна ми је цел била да покажем, да моје приметбе на уговор о електричном осветљењу Београда нису ниуколико изазвале, *оно побуде, које је навео г. Станојевић* приликом дебатована о истом уговору у седницама одбора општ. вароши Београда.

О томе у осталом, а и какве су побуде изазвале оне моје приметбе, сваки се може у већој опширности и боље уверити ако пажљивије прочита уговор о осветљењу какав је општини предложен и који је у засебним књижицама штампан, затим моје приметбе штампане у 53 бр. од 1891. и 1 бр. од 1892. год. беогр. општ. новина и напоследку стенографске белешке састанака одбора беогр. општине у 50, 51, 52 и 53 броју истих новина од 1891. г.

17. Јануара 1892. г.
у Београду.

Др. Марко Т. Лeko.

ВАНРЕДНИ САСТАНАК ОДБОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСК (ПО СТЕНОГРАФСКИМ БЕЛЕШКАМА.) држан 4. Аугуста 1891. год. у Београду.

(СВРШЕТАК)

М. Јовановић. Постоји закон о дућанима ван вароши. То су тако звани сеоски дућани. Ваља знати дали су они у реону варошком или ни су, и ако нису, онда ти дућани не могу да опстану. Или баш и ако остану зна се какве артикле смеју продавати сеоски дућани.

Председник. Ја имам две три молбе од наших дућанија у рејону. Они протестују, што се ти дућани ван рејона држе и наводе, да они чине велику штету дућанијама у рејону и напоследку траже да се томе стане на пут. Ја сам им казао, да ћемо ми то оптеретити трошарином, но одмах смо наишли на једно изигравање. Они кад излазе веле да посе еспап за Гроцку, па то не чине него оставе у своје дућане и тако тешко је то контролисати.

Сељаци долазе у варош и продају што имају на пијаци, па ништа не купе у рејону, него иду ван рејона и тамо пазаре и тако дућаније, који су оптерећени општинским теретима не пазаре ништа.

Даље се жале, да ти дућани ван рејона пазаре и празниом. Ја сам на ово свратио пажњу старешини одељка и он вели, да су ти дућани с лица затворени, али они имају иза дућана читаву њиву. Сељаци иду унутра и из авлије пазаре што им треба а и једу и пију шта хоће. Даље није тамо као што је овде, да нема где да уђе, него се ту улази с четири стране и у том је велика незгода за контролисање. С тога је то питање изнето пред одбор, како би се дошло до каквог резултата, да се помогне молби грађана у рејону.

С. Азријел. Ја би питао подлеже ли те дућаније заштити општине београдске? (Чује се: подлеже). Па добро кад је тако нек и они плаћају трошарину. А ако има какве сметње, онда би био мишљења да се та ствар преда нашем адвокату, те да он

да мишљење са законског гледишта шта се може урадити те да се не изигравају закони.

Ј. Станковић. Ако напустимо онда ће ван рејона бити више дућана него у вароши; Ми трега да их натерамо, да дођу варош или ако то неће, онда да им се забрани продавање других артикла сем оних што продају сеоски дућани.

М. Јовановић. Господо. Ово питање ја не сматрам као питање трошаринско или питање, које штети општинске приходе. По мом нахођењу, то је питање, које засеца у интересе Београда. Господо, ми смо тежили да се означи јдном рејон вароши, и сад ако овоме злу не станемо на пут оде варош далеко и онда бадава сав труд. Ми морамо тражити начина да се ван рејона варошког никакви дућани несмеју држати, јер иначе се децентралише варош и трговина и баќали из вароши пропадају, а трошарини можемо рећи, збогом.

Па како ти дућани и механе ван реона праве и друге неприлике, јер се тамо скупљају сумњива лица и власт не може да издржи толику контролу, ни да води одговорност за њих — то треба то питање дат нашем адвокату и кад га он са законског гледишта проучи и поднесе свој предлог, онда да га решимо. (Чује се: да се оди реди комисија једна).

Председник. Добро, да одредимо комисију.

Милутин Марковић. Ја мислим да ми имамо овде двоје да решимо. Прво о трошарини, а друго хоћемо ли да остану дућани. Односно трошарине мислим да останемо при првој одлуци, да плаћа трошарину све што долази у атар — а за друго питање да ли да остану дућани, да се образује комисија, која ће то питање са државним властима у споразуму — уредити тако, да се дућани ван реона уклоне.

Коста Главинић. Овим је то већ расправљено — но ми имамо да се старамо о томе, да се спречи подизање нових дућана. Ено на имању Јакшићевом за 3 дана поникао је дућан.

Председник. Што се тиче подизања нових дућана то је забрањено и сваки дан забрањујемо. Но они сад друго раде, и од старих зграда преправљају дућане.

Усваја ли одбор да се наплаћује трошарина? (Усваја.)

Друго да се избере комисија да проучи питање о дућанима. У комисију нек уђу: г. г. Мата Јовановић, Милутин Марковић, Соломон Азријел, Јован Станковић и Никола Николић адвокат општински. (Усваја се).

Сад још једно питање о трошарини. Има много лифераната, који су закључили уговоре са државним надлештвима за петролеум и т. д. и то онда кад није била уведена трошарина — па траже да се од трошарине ослободе. (Чује се: нек поднесу молбе, а иначе нећемо да говоримо).

Соломон Азријел. Ја мислим да се не наплати ништа.

Андра Одавић. Има лена правичка изрека: „Случај шкоди, кога згоди“ — па кад је њихова срећа таква била, нек плате.

Председник. Ја имам муку и са државним властима. Н. пр. наплаћује се на кола. Мени министар грађевине наређује, да не смем да наплаћујем од оних што износе ђубре, нечистоћу — јер веле у будућу

нема одкуд ту повишицу да плати. (Чује се: нек то остане за идућу седницу.) Добро.

Закључујем састанак.

Састанак је овај трајао до 1 сахата по подне.

Држан 11. Августа 1891. године у Београду.

Почетак у 5 часова по поде

Председавао Председник М. Маринковић.

Председник. Састанак је отворен. Изволте саслушати записник прошлога састанка. (Секретар прочита ванредни састанак 59).

Има ли ко шта да примети на записник.

Раденко Драгојевић. Односно дрвара ја сам напоменуо, да се општина рапије побрине о земљишту за смештање дрвара, а кад ће се иселити дрваре то је друго питање и односно тога нека се исправи. (Прима се).

Коста Главинић. Погрешно је записано да се на кљук наплаћује 40% процента мање од таксе. Треба да стоји на 60 вила да се наплаћује, а 40 да се одбије.

Коста Б. Мијајловић. На кљук да се одбија 20%, а на 80 да се наплати, а то с тога, што они после пеку ту комину.

Председник. То пије сад у питању. О томе се може доцније говорити. Сад само о записнику.

Има ли још ко да примети на протокол? (нема) Дакле усваја се.

Сад молим вас да ми одобрите решења из прошле седнице, а то је одобрење комисије за подизање споменика на чукур чесми; — друго трошаринско решења — треће решење о кљуку. (Усваја се)

Сад да говоримо о такси на кљук да се наплаћује 20%, а не 40.

Димитрије Најдановић. Да ли то долази само на комину 40% или и на буре (чује се: на чист кљук).

Председник. О томе ћемо доцније има још решења рапија за одобрење и то је да се не наплаћује такса на кола; и да се наплаћује привремено трошаринско такса на дућане ван реона. (Усваја се)

Сад да говоримо о кљуку.

Коста Б. Мијајловић. Мој је предлог 20% а у прошлој седници казано је по 40%

Коста Главинић. Свуда у свету наплаћује се на 60%, а 40% одбија се.

Мата Јовановић. И ја знам да се свуда у свету наплаћује по 60%, а одбија се 40%. Али овде би био за мишљење г. Косте Мијајловића, а то је за 20%. Како ми умемо сваки закон да злоупотребимо сутра ће и овде да се удеси те неће се наплаћивати ни 10%.

Коста Б. Мијајловић. Ја сам да се наплаћује 20%, а да се не наплаћује кад се пече ракија од те исте комине. Ако би се наплаћивало, онда 40% разуме се.

Бока Димитријевић. Је нисам био у прошлој седници, кад је ово питање решено. Али видим да је решено 40% и онда зашто се сад понова потрже.

Председник. Како је у прошлој седници било свега 16 одборника, нужно је по закону да се и сад у другој седници потврди и кад је тако може се говорити.

Коста Главинић. Ја не могу да се сложим са мишљењем г. Мате. Ми тражимо прерађивање у вароши и кад је тако онда за што би одбијали кад је тако и у целом

свету. Ја мислим кад је већ решено 40%, да за сад треба то решење одобрити.

Филип Васиљевић. И ја сам за 20% — јер у противном само би штету направили и једнима и другима.

Председник. Ја ћу да ставим на гласање.

Ко је за то, да се одбија 40% тај ће гласати „за“ а ко је за 20% нека гласа „против“.

Гласало је 9 за 9 против и ја гласам против. И тако решено је да се одбија 20% процента на кљук

Андра Одавић. Ја сам хleo да говорим односно тога наплаћивања трошарине ван рејона. Бојим се да не шкодимо себи, и да се не узме да тим признајемо право неко тим људима. Боље је да не говоримо о томе док са дућанима тим не свршимо.

Председник. На ово мишљење г. Одавића могу да кажем ово: одбор је казао, да може да се наплаћује, али се то решење не може извршити с тога, што они не морају да носе еспап у атар општински него товаре за Гроцку, па после кад изађу из атара, остављају га у своје дућане. Дакле ово што је одбор решио сматра се само као добра жеља. С тога мислим, да решење одбора остане, али да се не извршује и кад дође питање, које комисија изабрана за те дућане, изнесе на решење онда ће се и то питање трошаринско расчистити.

Андра Одавић. Знам ја то. Моје је главно тежиште у овом питању да се то решење необпародује и да се не извршује, јер ако општина тражи трошарину и од тих људи ван рејона онда значи да ми признајемо да је то место пуноправно.

Председник. Како мисли одбор са овим питањем г. Одавића. Је ли довољно то, да остане председништву да одмах не приступи извршењу док комисија не дође са својим извештајем? — (Јесте)

Усваја ли одбор овако да буде? (Усваја.)

Сад долази питање о ослобођењу лифераната државних од трошарине. Добио сам и разне молбе од лифераната, који траже ослобођење јер веле кад су уговор закључили није трошарина постојала, те су јевтинију цену уговорили. (Секретар чита молбу Ландау-а за петролеум и остале) Ја сам казао, да не могу да примим.

Даље г. министар грађевине тражи да ослободимо концесионара за чипшење државних нужника и помијара.

Молба Лазара Јовановића да се ослободи од плаћања кола при повраћају у варош — Милоша Томића молба за шећер — занатлије моле да неплаћују трошарину на шећер од кога праве шећерлеме, јер иначе они се морају из Београда иселити пошто занатлије из унутрашњости не плаћају ту трошарину па им конкуришу — Они предлажу и начин контроле за тај шећер и веле да се поквари насипањем воде па се на другу потребу продати не може.

Трошаринско се управа са овим начином сложила и сад само треба да се реши. Хоћете ли поједине молбе да решавамо или у опште?

Бока Новаковић. Ја сам мишљења да се поједине молбе читају. Прво да се реши питање о лиферантима.

Лиферанти државни не треба да плаћају трошаринску таксу кад су пре уговорили пошто је трошарина. Тако исто може их општина ослободити за сад, а кад доцније прави уговор са државом нека и то стави

Филип Васиљевић. Мени се чини да је

трошарина доцније дошла, но овде има уговорача и ранији. И ови који су пре уговорили губе толико колико трошарина засеца с тога сам да се ранији уговорачи ослободе.

Бока Димитријевић. Нека им пакнаде разлику они, којима лиферију, а општина то не може дозволити.

Коста Б. Мијајловић. Од пре две године зна се да ће се општина задужили са неколико милијуна за извршење потреба општинских, па што нису водили рачуна о томе при закључивању уговора. Они знају да тај приход општини неће доћи из облака него од грађана. Дакле они су требали водити рачуна при закључивању уговора.

Илија Цветановић. Ја се слажем са г. Мијајловићем али опет мислим да би требало читати све па за поједине артикле да видимо шта би могли ослободити а шта не. Истина није право да изгуби ни општина ни лиферанги па с тога треба наћи начина како да се задовоље ти грађани те да не изгубе 30 процента.

Бока Димитријевић. У потврду мога мишљења ја ћу да напоменем један случај. Н. пр. један грађанин уговори да преда некоме другом храну по 30 динара стотину. На једанпут храна скочи на 35 дин. сто вила. Ко ће сада да му пакнаде разлику? Нико. То је његов ризик. Тако је и овде. (Чује се: Тоје друга ствар).

Раденко Драгојевић. Лепа је ствар штитити грађане. Но господо Београд од толико година тек сад је почео да се доводи у ред, и сад заштити овога заштити онога значи напустити започете радове.

Држава је уводила трошарину 2 на сто и то у злату што значи 3 на сто, па нико не иде њој да се помоли да се ослободи него навалили на општину. Све то треба одбацити. (Управник трошарине објашњава)

Коста Главинић Из првог реферисања разумо сам да лиферанги траже да се ослободе сасвим од трошарине а сад из говора г. Управника излази да они не траже да се са свим ослободе. Ја би молио да се прочита једна молба.

Председник. Ја сам напоменуо да има људи који су закључили уговор пре трошарине и кажу: да смо знали колика ће бити трошарина толико би и повисили цену.

Изволте чути молбу г. Евгенија Чоловића. (секретар чита) Чујте и другу. (Секретар прочита молбу Марка Марковића за увођење пасуља. Чује се на пасуљ се не наплаћује трошарина).

Андра Одавић. Овај захтев по мом мишљењу сасвим је неумесан и неоснован. Они траже и кажу да су уговорили пре закона о трошарини. Ми знамо, да је трошарина заведена још пре закључења свију тих уговора. Замислите овакав случај. Они закључили уговор за време трошарине и све то у уговору предвидели и добили већу цену. На једанпут пре истека тих уговора трошарина се дигне. Да ли ће они доћи да траже, да им се цена смањи. Боже сачувај. То би једва дочекали да употребе за своју корист и говорили би: то је наша срећа. За што они не траже од државе него од општине. Случај штоди кога згоди. Тако је и њима. С тога сам да се преко тих молба пређе на дневни ред.

Милутин Марковић. Ово су само просте напомене молиоца, да су закључили раније уговоре, а о томе никаквих доказа не подносе. Ево једне молбе од 1891. год., а трошарина је ранија — од 1890. год. Ове

молбе које су без икаквих доказа не треба узимати у обзир. Друго баш и да постоје ти уговори по претстављању молилаца опет не може штодити општинској трошарини која се оснива на закону.

Бока Новаковић. Ни ово питање што су раније или доцније закључени уговори не може да утиче на трошарину. Овде могу да утичу само правила трошаринска а иначе ми би далеко отишли. Они који су закључивали уговоре са државом требали су да предвиде случај трошарине, па да услове: ако би се трошарина завела, да се од ове ослободе, а кад то нису, њихова је кривица.

Марко Велизарић. Ја мислим да је тако, као што наводи г. Новаковић, јер као год што би се они, који би закључили уговор какав за време трошарине, користили укинућем трошарине неплаћањем исте и ако би им уговор још трајао, тако исто право је да носе штету, плаћањем трошарине они, који су закључили уговоре пре трошарине, па их ова затекла доцније.

Раденко Драговић. Трошарина је у Београду установљена у цели улепшања вароши. И ми сад треба да наплаћујемо трошарину на све оно на шта по закону можемо.

Председник. Да ставим на гласање: Ко је за то, да се ови ослободе од плаћања прошарине, тај ће казати за...

Милутин Марковић. Ја мислим да је боље казати: који је за то: да се лиферанги ослободе од плаћања трошарине, тај ће гласати „за“, а који је против тога — тај ће гласати „против.“

Председник. Добро, тако ћу и читати. Ко је за то да се лиферанги ослободе плаћања трошарине, гласаће „за“, ко је против — „против.“

Гласало је: 14 против, 2 за и 2 су се уздржала од гласања — молба је дакле одбијена.

Сад долази молба шећерџија. Они моле да се ослободе плаћања трошарине на шећер који извозе ван Београда, иначе би се морали селити.

Секретар чита њихову молбу

Раденко Драговић. Ми треба да помажемо наше занате. То стоји. Али овде не би могли да помогнемо шећерџијама без велике штете за општинске интересе. Могло би се ту много штете нанети општини јер се од шећера не праве само шећерлеме, већ и слатко, компоти, ракија итд. И ко ће све то да контролише и да враћа трошарину кад се извезе.

Илија Цветановић Као што су они овде и поменули ја мислим да би од 400 кила требали на 100 да плате трошарину а на 300 не, јер ће то да извезу или пониште, (а да се пропише казна за оне који би од тога поништеног шећера што продавали)!!

М. Велизарић. Ја сам био у комисији која је радила пројекат о трошарини, имали смо пред собом статистичке податке и рачували смо шта троши Београд а не и шта извози, па смо према томе и ударили ту таксу. Уважити молбу шећерџијама значило би ослободити их од плаћања трошарине на оно што се у Београду потроши. Тиме би се штетио трошарински приход а не би ни било праведно. Ту молбу не треба уважити ни с тога, што шећерџије кад праве шећерлеме од шећера за који су платили трошарину, ова им се враћа при извозу свога еспапа из Београда. Враћа им се 30 од сто од извезене прерађевине. Њима тро-

шарина ништа не смета да извозе шећерлеме из Београда и да продају по Србији са оним добитком као и пре трошарине, јер у ствари за извезену робу и нема трошарине, кад им се она, као што реко, при извозу враћа. Ја сам за то да се преко ове молбе пређе на дневни ред.

К. Главинић. Ми смо вољни да потпомажемо занате а ово је баш питање такве природе да од њега може да зависи опстанак једнога заната. Ма да ово питање изгледа просто ми га ипак не можемо одмах решити јер има и неких ствари о којима ваља мало више промислити, нарочито о ономе што се продаје у Београду и ван њега. Ја мислим да треба оставити по старом т. ј. да се плати трошарина на оно што се у Београду потроши а на оно што се извезе да се врати. У осталом и то би требало да проучи једна мала комисија — и ако сам ја у опште противан комисијама — и она би нам реферисала шта треба да се одбије за прерађен шећер јер није једно исто прерађен шећер и шећер обичан. Можда ће нека врста требати и 35—40 од сто па и више одбитка. А то треба прецизирати те да се ни шећерџије не оштете а ни интереси општине не окрње.

Раденко Драговић. Ја нисам за то да се овим људима друго што чини осем да се ослободе на извоз прерађевине ако већ нису (чује се: нису).

Мата Јовановић. Господо, лепо је то и лако решити да се ослободе од трошарине на оно што извозе, али је у пракци то врло тешко извести.

Шећерлеме и други шећерџијски производи, не продају се en gros него на 2—3 киле и ко ће од купаца из унутрашњости при извозу шећерлеме итд. из вароши да одквива сандуке с другим стварима те да би доказао како извози толико шећерлеме и да би тражио повраћај трошарине? То дакле, што се у пракци не да извести, не треба ни усвајати него ће бити најбоље да се ово питање упути комисији да га проучи.

К. Главинић. Мени је од присутних шећерџија објашњено да они не раде непосредно с унутрашњошћу него преко наших „гросиста“ и по томе неће бити могуће да траже на њерму повратак трошарине на оно што се извезе. С тога треба одредити комисију која ће ступити у споразум са шећерџијама и да се изнађе некакав згодан начин, јер њихов није удесан. Трбало би изнаћи одприлике колико се шећера из Београда извози, да се изнађе процент онога што при преради шећера одпада итд. — па тек онда да се сврши ствар.

Председник. Нема више јављених говорника. Предлог је учињен да се одреди комисија. Пристајете ли на то? (пристајемо). Које ћете? (Мату Јовановићу, Боку Димитријевића, Радоја Ђирковића, Косту Б. Мијајловић и да им се прида управник трошарине — прима се).

Поред осталих и г. Јован Глигоровић фабрикант цемента молио се је да му се врати трошарина у 207.50 дин. што ју је платио по старој тарифи (чује се: нема од тога ништа).

Радоје Ђирковић. Вама је познато да је извесна потрошна роба сувише оптерећена не само државном него и општинском трошарином. И кад то стоји онда ја предлажем да се трошарина не наплаћује на бруто, него на нето.

Милутин Марковић. И први и други пут кад је решавано о тарифи покретано је то

питање и одбор је нашао да је боље наплаћивати на бруто с тога што би се тешко манипулирало с тим послом, кад би се на нето наплаћивало. То је утврђено тако и у интересу општине и трговаца. Осим тога ми на ову ситуацију не треба да обраћамо пажњу јер трговци при продаји урачунавају купцима трошарицу и на ово нашта је нису платити, као и на многе артикле који и не подлеже трошарини.

Председник. У тарифи трошаринској стоји да се трошарина наплаћује на бруто. То је закон и он се не може овде мењати.

М. Велизарић. Кад смо правили закон о трошарини ми смо размишљали о томе и имали смо од двоје да бирамо једно: или да на нето наплаћујемо већу таксу, или да на бруто ударимо мању. И једно и друго излази на исто, па смо се решили за таксу на бруто, јер се тиме олакшава посао и управи трошарине и трговцима. Према томе ако би се решило да се плаћа на нето, морала би се повећати такса, иначе би се смањило трошарински приход, што не сме бити.

Председник. Дакле ова је ствар законом регулисана и не може да се мења. (тако је).

Задруга пчеларско воћарска моли да се ослободи од трошарине. (Прелази се преко молбе на дневни ред.

Министарство грађевина а и гарнизонар београдски — моле да се закупац чистиња пушника ослободи (не може).

Држана је лицитација за издавање под закуп чистиња ђубрета у кварту врачарском, пред Лазаревићевом кафаном па се није нико јавио.

Филип Васиљевић. За то се није нико јавио што је прво погрешно било објављено да ће се држати лицитација у инжењерском одељењу а после је речено пред Лазаревићевом кафаном. А ни с тога што закуп траје 4 месеца. Сваки лицитант треба да има кола, волове, сандук а то све кошта и нико неће то да набавља па да после 4 месеца буд за што продаје ако на њему и за даље не остане закуп. Нека се даје чистиње под закуп и за идућу годину па ће бити лицитација.

Председник. Добро — даће се под закуп до 1. Јануара 1893. год. Пристајете ли на то? (пристајемо).

Према вашој ранијој дозволи ја сам дао под закуп једноме мајстеру посластичару и онај други кијоск на калимегдану за 60 дин. до краја године. Он је новац положио (добро — прима се к знању).

Председник. Сад долазе на дневном реду уверења. Чујте. Секретар чита)

За Димитрија сина Петра Крстића оvd. (Доброг владања. Стања сиротног)

За Милојку Томића служавку. (Непозната)

За Лену ж. Милана Јовановића оvd. циганина. (Непозната)

За Јулија Михајловића — Ханцарлију — из Бања Луке. (Доброг владања)

За Васу Николића бив. шегрта (Доброг владања. Сиротног стања).

Сад је на реду о рачуноспитачима.

Вама је познато, да су два извесна лица прегледали рачуне и да су због дневнице напустили рад, што је одбор казао, да им се празнични дани нерачунају.

Ми неможемо зауставити овај рад због

њих. Одбор је донео одлуку да је то свршим са тим рачуноспитачима и ја сам узео реч од г. Рајића и он је ово казао: (чита Дакле они хоће и празнични дани да им се плаћају.

Молим вас да ово питање доведете у ред, да би могао свршити те рачуне и молим вас да ми одобрите да узем друга лица, кад се са овима не може више радити, или хоћете да им признамо и празничне дане, Ови су прегледали рачуне од 1884—1888 год. и почели 1889. годину. Сад је остала прегледана у неколико 1889. год. и цела 1890-та год. Ја сам молио главну контролу да нам продужи рок до првог Новембра и добио сам одобрење али с тим, да морамо до 1. Нов. поднети извештај контроли.

Дакле због тога морам ово питање опет овде да изнесем.

Марко Велизарић. Ова је ствар била већ пред одбором и решена је тако, да је дата председнику власт да тражи друге рачуноспитаче, који би те рачуне довршили. Тада сам казао, и сада тврдим то исто, да ће нас скупе коштати ако узмемо нове рачуноспитаче, па ма и мања дневница била новим рачуноспитачима, а то с тога, што су ови људи већ упућени у посао, а нови би морали тек изнова почети. То, што рачуноспитачи траже дневницу и за празничне дане неће нас више коштати од 150 динара, па држим да би боље и јевтиније било дати њима и то, јер би општина тиме брже дошла до прегледаних рачуна.

Филип Васиљевић. Ја сам хтео то да кажем, да ће стари рачуноспитачи свршити посао за месец два дана, а ако узмемо повеће нас двојно коштати. С тога сам да им се да

Коста Главинић. Госнодо. Срамота је за општину да одоци са склапањем рачуна.

Све оно што је г. Велизарић о овоме рекао, то важи и ја се с њим слажем да се да њима Није ваљда велики број празника. Они сматрају себе као чиновнике а не као надничаре. Истина ово изгледа као уцењивање, али зато опет је боље да им платимо.

Бока Димитријевић. Ја мислим да се они сматрају као чиновници и с тога би требало да раде на рачунима празником бар до поде.

Бока Новаковић. Пре кад је био гевор о овим рачуноспитачима ја сам био мишљења да се рад не прекида и да се необраћа пажња на празнике. То је мала ствар што траже, а иначе може општину да кошта више, но при свем том одбор је донео одлуку да им се не призна.

Сад ја мислим да ми морамо остати при одлуци и да оставимо председнику да нађе друге и да с њим уговоре да сврше посао за оно време, за које би свршили први и тек ако немогу онда да се узму први.

Председник. Ја само хоћу да вам кажем то, да је веома велика потреба, да се ти рачуни доведу у ред, и да би се то свршило молим вас да ме овластите да погодим с њима или којим другим.

Милутин Марковић. Ја мислим да смо ми и пре решили то питање овако: да сав онај новац, који су најмљени рачуноспитачи изузели и за дане у које нису радили, врате; а за све оно, што су свршили да поднесу извештај, како би се рачуни по

учињеним приметбама спремили за Контролу; а за оно што се још има свршити, да се председништво с њима погоди укупно. Према овоме мислим да треба остати при овом решењу као што и председник предлага. Није овде разлика у 150 динара него у 7—8 стотина. Сматрам да је боље рачуноспитаче погађати укупно увек да израде несвршене рачуне а не овако као што је сада рађено.

Председник. Овако је г. Милутин говорио и први пут па је решено да им се празници неплаћају. То је решено и с тога сам ја ово и поднео по другој пут.

Молам вас да се сложите на једно.

Марко Велизарић. Ја би само приметно да ово није какав зидарски или у опште посао, који се може погађати ђутуре, јер преглед рачуна зависи много и од одговора на примедбе и објашњења која се често траже, а при том се често много времена губи, а осим тога кад се ради ђутуре, ради се брзо па се често и греша и у том случају не постизава што се хтело.

Коста Главинић. Ово Марково резоновање мени се не допада. Ја мислим да су они одговорни за тачност рачуна.

Милутин Марковић. За несвршене рачуне да председништво нађе друге рачуноспитаче ако се са садашњим неспоразуме и да са њима погоди пошто да ураде несвршени посао.

Бока Новаковић. Ја не би био за ђутуре, него боље је да се од њих тражи рок.

Председник. Нужно је, да овластите председништво да ту ствар погоди те да се ствар што пре сврши. (Усваја се).

Бока Новаковић. Боље је да се важе у том и том року да сврше.

Филип Васиљевић. Решено је да председник то изврши и да исплати како је најбоље.

Председник. Колико да платим. То ми кажите, јер лако је погодити (чује се: колико се мора). Добро.

К. Главинић. Ја мислим да је лако одредити шта треба да се плати за једну годину. Ми имамо свршене неке године, ваља ухватити рачун шта нас кошта свака, — а оне су све подједнаке — па према томе одредити цену.

Председник. Хоће ли ово докле су радили да им се плати? (Хоће, али кад поднесу извештај).

Као што знате, г. Андоновић проф. велике школе имао је задатак да учрта у план Халачијев извесне ствари. Он је то и учинио. Молио је да му се упути инжењер општински, инжењер је упућен и поднео је извештај по коме тај рад треба да прегледа комисија према уговору. Ја вас дакле молим да изволите одредити комисију (одређује се: Главинић, Мијаило Цветковић и Одавић).

Дошла је и молба лебара за повишицу таксе. Ја ћу ствар изнети идуће седнице док приберем податке.

Састанак закључујем.

Састанак је трајао до 9 часова по подне.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГА СУДА.